

הדו"ח הדיפלומטי

סקירה חודשית על מדיניות-החוץ האזורית של ישראל
עורך: ד"ר רועי קיבריק*

גיליון מס' 23, מרץ 2019

א. ישראל והפלסטינים

- **עדיין אין תהליך שלום** - נושא תהליך השלום עם הפלסטינים לא היווה נושא מרכזי במערכת הבחירות. שימוש מסוים נעשה בתכנית טראמפ **בקמפיין של** מפלגות הימין המתנגדות מראש לתכנית, ובקמפיין כחול לבן **שהדגיש** את ההזדמנות הטמונה בה. שגרירות רוסיה בישראל **חזרה** על **ההזמנה שנמסרה** לנתניהו במהלך ביקורו בסוף חודש פברואר לארח את מנהיגי ישראל והרשות הפלסטינית לשיחות שלום ישירות במוסקבה. ההזמנה הרוסית נמצאת על השולחן כבר כמעט שנה, **ונדחתה** בעבר על ידי נתניהו בתואנה שיש למצות קודם כל את התכנית האמריקאית. במהלך הכנס השנתי של איפא"ק בו לקחו חלק פוליטיקאים ישראלים רבים, הציג ממלא מקום שר החוץ כ"ץ את תכניתו "מסילות לשלום".
- **מאמצים דיפלומטיים למניעת הסלמה בעזה** - במהלך **החודש** נמשכו חילופי האש עם עזה, ובאופן חריג אף נורו רקטות לאזור המרכז והשרון. כל זאת, לצד המשך **הטלת** הסגר וההגבלות מצד ישראל על עזה, וכחלק **מהמשך** המשא ומתן בין ישראל והחמאס בנוגע לתנאי הרגיעה. **בהובלה מצרית**, עם סיוע **כספי** קטרי ובתיווך של האו"ם נדמה כי ישראל והחמאס **התקדמו** בסוף החודש לעבר הסכמות, במשא ומתן **שהוביל** מצד ישראל ראש השב"כ ארגמן. ההסכמות המסתמנות כוללות שינוי באופן **העברת** הכסף הקטרי (כך שלא יועבר במזומן אלא דרך משכורות בגין עבודות יזומות בהובלת אונר"א), הסכמה ישראלית להמשך העברת הסיוע הקטרי גם לאחר חודש אפריל והגדלת סכום הסיוע ל-40 מיליון דולר בחודש, **הגדלת מרחב** הדייג, פתיחת המעברים לסחורות נוספות, קידום בניית קו מתח חשמל משופר מישראל לרצועת עזה, והגדלת כמות הסולר לתחנות הכוח. העברת הכספים לחמאס זכתה לביקורת פוליטית פנימית בישראל, אך נתניהו **הגן** עליה בטענה שמהלך זה שומר על הפיצול הפנים-פלסטיני שמקשה על התקדמות להקמת מדינה פלסטינית. בית המשפט לימאות בחיפה **קבע** כי הסגר על עזה תקף ולכן ניתן להחרים ספינה שביקשה לפרוץ את המצור. ארגוני חברה אזרחית ממשיכים לפעול בניסיון לתרום לשיפור המצב בעזה, **ומשלחת** של רופאות מטעם ארגון רופאים לזכויות אדם יצאה ביום האישה הבינלאומי לחאן יונס **והקימה** מרפאת נשים ארעית במקום.
- **המשך המתיחות סביב באב א-רחמה** - המתיחות סביב מתחם באב א-רחמה ליד שער הרחמים בירושלים נמשכה. בית משפט השלום בירושלים **האריך** את צו הסגירה הזמני למתחם. ירדן **העבירה** מחאה רשמית בגין ההחלטה והדגישה את סמכותו של הווקף בניהול המקום. ישראל וירדן קיימו מגעים למציאת נוסחה שתאפשר להרגיע את הרוחות על ההר, ולשמר את הסטטוס קוו והכבוד הלאומי של הצדדים. היועץ לביטחון לאומי בן שבת **הוביל** את המגעים מצדה של ישראל. הצעה ל**סגירת** המתחם לרגל **שיפוצים** סייעה לצדדים להרגיע את הרוחות, מבלי להצטייר כמי שוויתרו לצד השני, כאשר בפועל צו הסגירה של בית המשפט לא מומש, והמקום המשיך לפעול כבית תפילה. השר לביטחון פנים ארדן **הצהיר** כי ישראל מתנגדת לכל שינוי בסטטוס קוו בהר הבית.

- **המשך מאמצים להעברת שגרירויות לירושלים** - למרות מאמצים רבים מצד ישראל והבטחות קודמות שניתנו על ידי מדינות שונות, לא עברו שגרירויות נוספות לירושלים. בהמשך להצהרת ראש ממשלת הונגריה במהלך ביקורו בירושלים בחודש שעבר, [פתחה הונגריה](#) לשכת מסחר בירושלים. שר החוץ ההונגרי שיירטו [הבהיר כי בהתאם](#) לדין הבינלאומי ולעמדת האיחוד האירופי, פתיחת משרד הסחר בירושלים אינה עדות להכרה בריבונות ישראל בירושלים. עם נחיתת בולסונרו בארץ [הודיעה](#) ברזיל כי תפתח לשכת סחר בירושלים, שתהווה שלוחה של השגרירות. נשיא הונדורס [הצהיר](#) בוועידת איפא"ק שארצו [תיפתח](#) נציגות דיפלומטית בירושלים כשלוחה של השגרירות בראשון לציון. באותו אירוע [הצהירה](#) ראשת ממשלת רומניה דנצ'ילה כי תפעל להעברת שגרירות ארצה לירושלים. נשיא רומניה, אשר לו [נתונה](#) הסמכות בעניין, [הביע](#) את התנגדותו, בהלימה [למחויבות](#) רומניה להחלטות האיחוד האירופי.
- **המאבק בביקורת בינלאומית ובתנועת החרם** - בעקבות לחץ ישראלי ואמריקאי [החליטה](#) נציבת זכויות האדם של האו"ם בצ'לט לדחות פעם נוספת את פרסום "הרשימה השחורה" של חברות העושות עסקים בשטחים הכבושים. עם הגשתן בסוף חודש פברואר של [מסקנות](#) ועדת החקירה לאירועי הגדר מטעם המועצה לזכויות אדם של האו"ם בעזה, הקובעות כי ישראל ביצעה בסבירות גבוהה פשעי מלחמה, [פעלה ישראל](#) למנוע את אימוצן על ידי המועצה, [ושתפה](#) פעולה עם הפגנה שהתקיימה ביוזמת UN Watch מול ישיבות המועצה בז'נבה. משרד החוץ [תקף](#) את [החלטת](#) המועצה לקבל את הדו"ח. פורסם כי חברת Psy-Group הישראלית, הנתמכת על ידי דמויות ציבוריות בולטות בישראל, [מרגלת](#) אחר פעילי תנועת ה-BDS בארה"ב. בעקבות [לחץ](#) של שגרירות ישראל בגרמניה והמשרד לעניינים אסטרטגיים שללה גרמניה את ויזת השהייה של רסמיה עודה שהורשעה בשנת 1969 בפיגוע טרור בירושלים ושחררה בעסקת שבויים, וביטלה את הכנס בברלין בו היתה אמורה להשתתף.

ב. ישראל והאזורים סביב לה

המזרח התיכון

- **ארבעים שנה לשלום (קר?) עם מצרים** - בישראל ציינו ארבעים שנה להסכם השלום עם מצרים בסדרה של כנסים אקדמאיים ואירועים של ארגוני חברה אזרחית, אך ללא כל טקס או אירוע רשמי. בכנס מיוחד באוניברסיטה העברית אמר נשיא המדינה כי "אנחנו עומדים משתאים על השינוי המהותי שהוביל הסכם השלום". ענף ערבית במחלקה לדיפלומטיה דיגיטלית במשרד החוץ [הוציא](#) ברשתות החברתיות סדרת פוסטים ותמונות בערבית המדגישה עבור הציבור במצרים את פירות השלום. השגרירות האמריקאית בקהיר [ערכה](#) את האירוע היחידי שהתקיים במצרים לציון המאורע, בהשתתפות שגריר ישראל גוברין. חשיבותו האסטרטגית של הסכם השלום באה החודש לידי ביטוי במעורבות המצרית המתמשכת במאמצי ההסדרה בעזה. כ-500 ישראלים [נסעו](#) למצרים [לצפות](#) במופע רוק שהתקיים בפרימיות בגיזה.
- **סימנים לנורמליזציה או תקרת הזכוכית של הסוגיה הפלסטינית?** - על רקע סבב ביקורים נוסף של קושנר באזור, חזרו שר החוץ [האמירתי](#) ושר החוץ של [עומאן](#) והדגישו את מחויבות ארצם להקמת מדינה פלסטינית ברוח יוזמת השלום הערבית. שר החוץ האמירתי [אמר](#) בכנס באבו דאבי כי החלטת החרם על ישראל בעבר היתה משגה, וכדי לקדם את פתרון הסוגיה הפלסטינית יש לשמור על ערוצי קשר פתוחים עם ישראל. השלטונות בכווית [מצאו](#) 60 מוצרי מזון ישראליים בשווקים וסגרו עקב כך שמונה חנויות עד לתום החקירה. משלחת ספורטאים ישראלית [הגיעה](#) לאבו דאבי על מנת להשתתף במשחקים האולימפיים לספורטאים עם מוגבלויות קוגניטיביות. בדף הטוויטר "ישראל במפרץ" [הודעה](#) משרד החוץ לאיחוד האמירויות על אירוח המשלחת הישראלית. "התקווה" [נוגנה](#) בקטר, לאחר שהמתעמל הישראלי אלכס שטילוב זכה במדליית זהב בתחרות סבב הגביע העולמי שהתקיימה במקום. על רקע [דיווחים](#) זרים בדבר פגישה בין ראש המוסד כהן וראש המודיעין הסודני בתיווך מצרים וערב הסעודית, [הכחיש](#) המודיעין הסודני את קיומה והדגיש את מחויבותו סודן לסוגיה הפלסטינית.
- **שלום קר גם עם ירדן?** - הבית התחתון של הפרלמנט הירדני [קיים](#) דיון חירום על רקע המתרחש סביב מתחם באב א-רחמה, בו נשמעו קריאות לגירוש השגריר הישראלי מירדן והשבת השגריר הירדני מתל אביב. בכינוס ראשי הפרלמנטים

של מדינות ערב שנערך בירדן, [התקבל בלחץ](#) יו"ר הפרלמנט הירדני סעיף האוסר על קידום נורמליזציה עם ישראל. משרד החוץ ורשות האוכלוסין וההגירה [חתמו](#) עם נציגים ירדנים על הגדלת מכסת עובדי התיירות הירדנים באילת לכדי 2,000 עובדים.

- **הקרב על הגולן (הסורי?)** - הנשיא טראמפ [חתם](#) על צו נשיאותי המכיר בריבונות ישראל על רמת הגולן. [הסורים](#), וכך גם שאר המערכת הפוליטית העולמית, הביעו התנגדות נחרצת למהלך זה, אשר מנוגד לדין הבינלאומי ולהחלטות מועצת הביטחון של האו"ם. בין המתנגדים ניתן לציין את [צרפת](#), [רוסיה](#), [גרמניה](#), [ערב הסעודית](#), [האיחוד האירופי](#) ו[האו"ם](#), כמו גם [ערב הסעודית](#) ו[הליגה הערבית](#). ישראל [המשיכה לתקוף](#) מטרות איראניות בסוריה, וחזרה לאסטרטגיית העמימות שלה. צה"ל [הוביל מערכת](#) הסברה בינלאומית אל מול התבססות של חיזבאללה בגולן הסורי. נתניהו טען כי הציג בפני הרוסים והאמריקאים תכנית לפתרון המצב בסוריה, אך הרוסים [הכחישו זאת](#) מכל וכל.

אירופה

- **תמיכה ואי-הסכמות עם האיחוד האירופי** - לאחר חתימתו של טראמפ על הצו הנשיאותי המכיר בריבונות ישראל על רמת הגולן, 28 מדינות האיחוד האירופי, במפגן יוצא דופן של אחדות, [הכריזו](#) כי הן נשארות [נאמנות](#) לעמדתן המסורתית, לחוק הבינלאומי ולהחלטות מועצת הביטחון שאינם מכירים בריבונות ישראל על הגולן. בהקשר לאירועים בעזה, [הודיע](#) האיחוד כי הוא מגנה את ירי הטילים על ישראל, נשאר מחויב לביטחונה, ומחזק את מאמצי המצרים והאו"ם להביא לרגיעה. שגרירי האיחוד האירופי המשיכו את סדרת פגישותיהם עם המועמדים בבחירות [ונפגשו](#) עם יו"ר כחול לבן גנץ לדיון על החזון והמדיניות הצפויה שלו בנוגע ליחסי ישראל ואירופה, לביטחון ולנושאים אזוריים אחרים.
- **מתיחות עם צרפת** - אנשי ביטחון ישראלים [פרצו](#) למרכז התרבות הצרפתי במזרח ירושלים כדי למנוע פעילות במימון הרשות הפלסטינית. בעקבות כך זומנה שגרירת ישראל בצרפת לשיחת נזיפה במשרד החוץ הצרפתי (ממלא המקום אטאלי [הגיע](#) במקומה הואיל והייתה בחופש). ישראל האשימה בתגובה את צרפת כי היא נותנת יד לפעילות המפירה את הסכמי הביניים עם הפלסטינים. ממשלת צרפת [גינתה](#) בחריפות את ירי הטילים מעזה על ישראל, והביעה את תמיכתה בישראל ואת דאגתה לביטחונה. בעקבות ההכרה האמריקאית בריבונות ישראל על רמת הגולן, [ביקשה](#) צרפת לקיים דיון במועצת הביטחון בנושא.

אגן הים התיכון

- **הברית ההלנית ממשיכה להתחזק** - מפגש פסגה שישי בין מנהיגי ישראל, יוון וקפריסין [התקיים](#) בירושלים. הפעם הצטרף לפגישה גם מזכיר המדינה האמריקאי פומפאו, שביטא את תמיכת ארה"ב בברית המתחזקת וברעיון צינור הגז מישראל לאירופה. כמו כן, [התקיימו](#) פגישות בילטרליות בין המנהיגים. הפגישות [התמקדו](#) בחיזוק שיתוף הפעולה בין המדינות, כאשר נושאי הביטחון והגז עמדו במרכז הדיונים. סגנית השגריר הישראלי בקפריסין נגה כספי [השתתפה](#) במרתון בעיר פאפוס יחד עם שר החוץ הקפריסאי ועם קבוצה של נערות דרוזיות מבית ג'אן.
- **המשך ההתכתשויות המילוליות בין ישראל ותורכיה** - קמפיין הבחירות בישראל והבחירות המקומיות בתורכיה [שימשו](#) רקע לסבב [נוסף](#) של [התכתשויות מילוליות ברשת](#) הטוויטר בין ישראל ותורכיה, ובעיקר [בין נתניהו](#) וארדואן. בעקבות ההכרה האמריקאית בריבונות ישראל על הגולן, [הבהירה](#) תורכיה כי היא מתנגדת למהלך אשר יוצא כנגד החוק הבינלאומי, ותומכת בשלמות הטריטוריאלית של סוריה. סדרת הטלנובלה "הכלה מאיסטנבול" [זוכה](#) לפופולריות גדולה בישראל, חברות התקשורת פתחו ערוצים ייעודיים לשידור הסדרה, וחברות תיירות [מוציאות](#) סיורים בעקבותיה.
- **שיתוף פעולה בתחום האנרגיה** - שר האנרגיה שטייניץ ומנכ"ל משרדו אדירי [יצגו](#) את ישראל בכינוס האנרגיה הבינלאומי שנערך ביוסטון, ארה"ב. במהלכו [קיימו](#) פגישות בילטרליות עם שר האנרגיה המצרי, ופגישות משותפות עם שרי האנרגיה של יוון, קפריסין, מצרים ונציגי משרד האנרגיה האמריקאים. הדיונים התמקדו בצינור הגז EastMed ובכינוס הצפוי של פרום הגז האזורי בקהיר. כמו כן, [נפגשו](#) שטייניץ עם שגרירי האיחוד האירופי לשיחה שעסקה גם ביחסי האנרגיה בין ישראל ואירופה. איטליה [החליטה](#) לעכב את ההתקדמות בבחינת צינור הגז מסיבות של פוליטיקה

פנימית ולצורך בחינת ההשפעה הסביבתית. מנהל מחלקת הדרכה במש"ב, השגריר פלג לוי, [יצג](#) את ישראל בכינוס המועצה האטלנטית באיסטנבול, שדנה בדינמיקות המשתנות של משק הגז.

ג. מערך החוץ הישראלי

- המרכיב הדמוקרטי ביחסי החוץ של ישראל** - אירועי הבחירות והקמפיינים השונים הביאו לתגובות גם מהמערכת הבינלאומית, בייחוד בכל הקשור למה שמתפרש על ידם כפגיעה בדמוקרטיה הישראלית. התבטאותו של נתניהו כי ישראל אינה מדינת כלל אזרחיה [זכתה לביקורת](#) נרחבת בעולם, כולל [בעולם הערבי](#). הנשיא ריבלין נדרש למתן את הביקורת והצהיר כי בישראל אין אזרחים סוג ב'. קמפיין בחירות של שרת המשפטים שקד, אשר השתמש במושג הפשיזם הוביל אף הוא לביקורת בינלאומית, כאשר אפילו מפלגת הימין הקיצוני אלטרנטיבה לגרמניה [יצאה](#) כנגדו. לכך יש לצרף את [הביקורת המופנות כלפי](#) נתניהו על רקע הגשת כתבי האישום נגדו על כך שהוא פוגע בדמוקרטיה הישראלית, ואת [המשך](#) הביקורת הבינלאומיות על ההכשר שניתן למפלגת עוצמה יהודית ולכהניסטים על ידי נתניהו.
- מינויים במערך החוץ** - ממשלת ישראל אישרה מינויים חדשים בשירות החוץ: נח גל-גנדלר כשגריר לא תושב לבוסניה הרצגובינה, זאב הראל כשגריר לאקוודור, לאו וינובסקי כשגריר לחוף השנהב ושגריר לא תושב לבורקינה פאסו, בנין וטוגו, יוסף עמרני כשגריר ישראל ליוון, נאור גילאון כשגריר להולנד, יוסף לוי כשגריר לליטא, עודד יוסף כשגריר לקניה ושגריר לא תושב לאוגנדה, מלאווי, איי סיישל וטנזניה, יועד מגן כשגריר ישראל לאורוגוואי ושגריר לא תושב לפרגוואי, דניס פאול מרדכי רודגולד כשגריר ישראל לאוסטריה ושגריר למוסדות האום (UNIDO) ולארגון לביטחון ושיתוף פעולה באירופה, אלי בלוצרקובסקי כשגריר לא תושב לארמניה ומולדובה, אלון לביא כקונסול כללי בסאו פאולו, וד"ר הלל נוימן כקונסול כללי בלוס אנג'לס.
- דיפלומטיה מודרנית ומגוונת** - יו"ר הסוכנות הרצוג ויו"ר הכנסת אדלשטיין [השתתפו](#) בכנס שציין מיזם משותף לכנסת ולסוכנות היהודית המציג את הדמוקרטיה הישראלית באמצעות שליחי הסוכנות לקהילות בתפוצות. דיפלומטים בכירים המשיכו לפנות אל הציבור בישראל באמצעות פרסום טורים ומאמרי דעה בהם הדגישו את נכסיותו של משרד החוץ. גלעד כהן [ציין](#) כיצד תרם המשרד לעלייה במספר התיירים שביקרו בישראל, ושני קופר [תיארה](#) את התרומה לפיתוח היחסים העסקיים עם ליבריה. ביוזמת פורום הנשים הדיפלומטיות – המשותף לדיפלומטיות ישראליות וזרות – [התקיים](#) משחק כדורשת לרגל יום האישה הבינלאומי בשיתוף עמותת מאמנט. מכון אבא אבן לדיפלומטיה בבינתחומי ניצל את תקופת הבחירות כדי לקדם [קמפיין](#) הקורא למינוי שר חוץ במשרה מלאה וכדי לפרסם תכנית לשיפור מערך החוץ הישראלי. מכון מיתווים פרסם [סדרת מאמרים](#) באתר הארץ שהציגו דרכים לשיפור מדיניות-החוץ הישראלית.
- אתגרים והזדמנויות בשיתופי פעולה עם אסיה** - הקבינט המדיני ביטחוני [ix](#) בחלופות שונות לפיקוח על השקעות זרות בישראל, ובייחוד השקעות סיניות, וזאת על רקע לחצים מתמשכים מארה"ב ותובנה מתגבשת כי מדובר באיום אסטרטגי. מאבק התעורר בין המל"ל, שרצה להכפיף ועדת אישורים ייעודית לנושא לסמכותו, למשרדי ממשלה אחרים שחששו מהדגש הביטחוני המוגזם, היעדר השקיפות והפגיעה באטרקטיביות של המשק הישראלי להשקעות זרות.
- החזרה לאפריקה** - נשיא ליבריה וואה [הגיע](#) בראש משלחת שרים לביקור בישראל, על מנת לקדם את הקשרים העסקיים בין המדינות. ראש ממשלת כף וודה [הגיע](#) לביקור ראשון בישראל. משרד החוץ [פעל לסייע לנפגעים](#) באסון סופת הציקלון במוזמביק. ישראל [שלחה](#) משלחת של זק"א לזיהוי הקורבנות הישראליים בהתרסקות המטוס באתיופיה.
- רומן לטיני עם ברזיל** - נשיא ברזיל בולסונרו [הגיע](#) לביקור בישראל. במהלך [ביקורו חתמו](#) המדינות על הסכמים בתחומי הביטחון, התעופה, המדע, הבריאות והסייבר. לראשונה הסימו המדינות כי יוצב נספח לביטחון פנים מטעם ישראל בברזיל. בולסונרו הודיע כי ברזיל תפתח נציגות סחר בירושלים. פעילים ליברלים וקהילת הלהט"ב הפגינו כנגד ביקורו.

ד. ציר זמן חודשי

תאריך	מה קרה?
1 במרץ	נשיא ליבריה וואה הגיע לביקור בישראל.
2 במרץ	ראש הממשלה ושר החוץ של סמואה סאילה הגיע לביקור בארץ.
7 במרץ	שר האנרגיה שטייניץ נפגש עם שגרירי האיחוד האירופי.
11 במרץ	משלחת ספורטאים יצאה להשתתף באולימפיאדה המיוחדת שהתקיימה באבו-דאבי.
11 במרץ	ראש ממשלת כף ורדה הגיע לביקור ראשון בארץ.
14 במרץ	סגן ראש המל"ל הרוסי ונדיקטוב הגיע לפגישה עם המשנה לראש המל"ל בן שבת.
14 במרץ	שר האנרגיה שטייניץ נפגש עם שרי האנרגיה של מצרים, יוון, קפריסין וארה"ב במהלך כנס אנרגיה ביוסטון, ארה"ב.
14 במרץ	התקיים כנס השגרירים ונספחי המדע של משרד המדע והטכנולוגיה.
19 במרץ	הונגריה חנכה לשכת סחר דיפלומטית בירושלים.
20 במרץ	התקיימה פגישת הפסגה השישית בין ישראל, יוון וקפריסין. הפעם לקח בה חלק גם מזכיר המדינה האמריקאי פומפיאו.
22 במרץ	משרד החוץ פעל לסייע לנפגעים באסון סופת הציקלון במוזמביק.
24-26 במרץ	התקיימה ועידת איפא"ק בארה"ב, בהשתתפות פוליטיקאים ישראלים רבים.
25 במרץ	נתניהו נפגש בווינגטון עם נשיא ארה"ב טראמפ, שחתם על צו נשיאותי המכיר בריבונות ישראל על רמת הגולן.
26 במרץ	ארבעים שנה לשלום בין ישראל ומצרים.
31 במרץ	נשיא ברזיל בולסונרו הגיע לביקור בישראל.

ה. פרסומים אחרונים של מכון מיתוים

<p>תפקידם של דיפלומטים לשעבר בציבוריות הישראלית, מרץ 2019.</p>	<p>דו"חות ומחקרים</p>
<p>ברוך בינה, "מדיניות ארה"ב כלפי ישראל והמזרח התיכון", גיליון 76, מרץ 2019. מכון מיתוים, "עשר המלצות למיצוי הפוטנציאל הים-תיכוני של ישראל", הארץ, 24 במרץ 2019.</p>	
<p>השגריר לשעבר ברוך בינה, "הדמוקרטים מעבר לפינה", מעריב, 31 במרץ 2019. רויטל פולג, "נשיא ברזיל בירושלים: בין קמפיין למציאות", מכון מיתוים, 29 במרץ 2019.</p>	<p>מאמרי דעה</p>
<p>גבריאל מיטשל, "צינור הגז לאירופה עדין אפוף סימני שאלה", וואיינט, 21 במרץ 2019.</p>	
<p>השגריר לשעבר מיכאל הררי, "את הפתרון למשבר בעזה צריך לחפש בשכונה הים תיכונית", הארץ, 18 במרץ 2019.</p>	
<p>ד"ר נמרוד גורן, "אולי מכאן יצמח יריב לארדואן", וואיינט, 1 באפריל 2019. פרופ' אלי פודה, "השלמנו 40 שנה בלי מלחמה", וואיינט, 18 במרץ 2019.</p>	
<p>נדב תמיר, "לשבור את הסטטוס קוו שמוליך אותנו למדינה דו-לאומית", הזירה, 10 במרץ 2019.</p>	
<p>ד"ר נמרוד גורן, "מימוש הפוטנציאל האזורי תוך מחויבות לדמוקרטיה ופתיחות לביקורת", הזירה, 10 במרץ 2019.</p>	
<p>ד"ר מאיה שיאון צדקיהו, "הדיאלוג מקרטע וההסכמים תקועים, אך ישראל זקוקה לאיחוד האירופי", הארץ, 6 במרץ 2019.</p>	
<p>ד"ר דליה שיינדלין, "מאחורי תדמית 'מדינאי-העל' שבנה לעצמו נתניהו מסתתרת סכנה לישראל", דבר ראשון, 4 במרץ 2019.</p>	
<p>ד"ר רונן הופמן, "מדיפלומטיה מדינית לדיפלומטיה חדשנית ודיגיטלית", הארץ, 31 במרץ 2019.</p>	
<p>פרופ' אלי פודה, "יחסי ישראל-מצרים", גלי צה"ל, 12 במרץ 2019. עידו זלקוביץ', "הפגנות נגד החמאס בעזה", גלי צה"ל, 19 במרץ 2019.</p>	<p>ראיונות בתקשורת</p>
<p>ד"ר נמרוד גורן, "בחירות מקומיות בתורכיה", כאן ב', 1 באפריל 2019.</p>	